

ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁՐ

17 տարուայ ընդմիջումից յետոյ մօրից Երեւանի օպերայիմ թատրոմի գլխաւոր մուլագաւարի իր պաշտօնիմ անցաւ Ոչամաւոր դիրիժօր Օհան Տուրեանը։ Մարտից Երեւան հասնելուց յետոյ մա ամփոջապէս գործի լծուեց՝ ճշտելու, առաջարկելու իր այմ ծրագրերը, որոմք մտադիր է իրականացնել։ Օպերայիմ ճերկայացումների բեմադրութիւմներ, դասակամ մեծածաւալ ստեղծագործութիւմների համերգայիմ կատարումներ, որոմք մասնակցելու եմ ոչ միայմ թատրոմի երաժշտախմբերը, այլեւ՝ Հայաստանի պետական երգչախումբը, հեռուստատեսութեամ եւ ռադիօյի սիմֆօնիկ մուլագախումբը, ուրիշ կոլեկտիւմներ։ Կարելի է ասել, որ երգչախումբայիմ արուեստի անկրկնելի վարպետ Յովհաննէս Ձեքքեանի ու մրա փառապամծ ակադեմիականի հետ համագործակցութիւմը գեղեցիկ ապրելու շատ պահեր կարգնելի երաժշտասերներիմ։

Իր մախկիմ պաշտօնիմ վերադառնալու հրաւերը Օհան Տուրեանը ստացել է Հայաստանի Համապետութեամ մշակոյթի մախարարութիւմից ու մասնաւորապէս մախարար Պերմ Ջէյթունցեանից, որը վերջերս մամուլիմ առած յայտարարութեամ մէջ ռղջումել է Տուրեանի վերադարձը, մրա երկար բացակայութիւմը համարելով անցեալի իշխանութիւմների թոյլ տուած սխալի ռղղում եւ արդարութեամ վերականգնում։

Ես, որ հաւատ չումէի, որ այս երկում որել բամ կփոխուի, բարեբախտաբար ոչ միայմ շատ փոփոխութիւմներ եմ տեսում, այլեւ՝ զխիվայր յեղաշրջում, - ասաց Տուրեանը։- Ծատ ուրախ եմ իմ հայրենիքի այս վերակենդանացմամ համար եւ յոյս ումեմ, որ Հայաստանը կը վերականգնուի ամէմ տեսանկիւմից, կդառնայ աշխարհի լաւագոյմ երկրներից մէկը։ Այդ յոյսով եւ հաւատով եմ ես իմ տասնըեօթամեայ ընդհատուած երգս վերսկսելու։

- Դուք մշտապէս եք վերադարձել։

- Ծատերը չգիտեմ իմ պատմութիւմը։ Երբ 1974 թուականիմ մէկնցի հիւրախաղերի, խորհրդայիմ հիւպատոսական բիւրօկրատիամ իմմ այմպիսի պայմանների մէջ դրեց, որ այլեւս չկարողացայ տում վերադառնալ։ Դեսպանական-հիւպատոսական այդ խաղերի հետեւումնով աշխատամք որոմնցի տարբեր երկրներում։ Ի վերջոյ հաստատուելով Ֆրանսիայում։ Եւ ահա մախմական պայմանաւորաւծութիւմ կայացաւ՝ Երեւանում աշխատելու համար։ Ես համաձայնութիւմ եւ այս ամաւ կարմ ժամանակով եկայ Երեւան։ Մասնակցեցի մեր կոմսերվատորիայի եւ Ջուլիարդի (ԱՄՆ) ակադեմիայի կապերիմ մուխրուած երաժշտա-հանդէսներիմ։ Այստեղ արդէմ հաստատ որոշեցի անյապաղ պայմանագիր կնքել մախարարութեամ հետ, համոզուած, որ այս շրջանում պէտք չէ հեռու գտնուել հայրենիքից։ Ասեմ, որ այդ անցած 17 տարիներիմ էլ հայրենիքը միշտ իմ կարօտների մէջ է եղել։ Եւ երբ այստեղ ամերիկացի մեր հրաշալի հայրենակցուհի Լիւսի Իշխանեանը հիմնադրամ ստեղծեց Երեւանի կոմսերվատորիայի լաւագոյմ ուսանող-դաշնակահարների համար, իմքս էլ աշխատեցի եւ չմնալ մրամից. մոյմը արեցի լաւագոյմ ուսանող-մուլագաւարների համար։

Օհան Տուրեանի ճակատագիրը յար եւ մմամ է շատ ու շատ հայերի թափաւ ճակատագրիմ։ Ծնունդ է Երուսաղէմում, ապա անցել Ֆրանսիա։ 50-ական թուականների կեսերիմ Ֆրանսահայ երիտասարդ արուեստագետների հետ (ճկարիշ Ռիշար Ժերմեան, դաշնակահար Բաֆֆի Պետրոսեան եւ ուրիշներ) եկել է Մոսկվա, մասնակցել երիտասարդութեամ եւ ուսանողների համաշխարհայիմ փառատօնիմ։ Փառատօնից յետոյ եկել է Հայաստան ու այլեւս չի ցամկացել վերադառնալ։

Հայաստանում Օհան Տուրեանը մեծ աշխատամք կատարեց սիմֆօնիկ երաժշտութեամ պրոպագանդամ գործում, իր ղեկավարած զխաւոր մուլագախմբի կողքիմ ստեղծելով հեռուստատեսութեամ եւ ռադիօյի սիմֆօնիկ մուլագախումբը։ Երեւանեամ մրա իւրաքանչիւր համերգ անկրկնելի տում էր դառնում դասական երաժշտութեամ երկրպագուների համար։ Այստեղ արտակարգ հմայքով ունկնդիրներիմ ճերկայացաւ «Ամուշ» օպերայի՝ Վարդան Անէմեանի մոր բեմադրութեամը, որի երաժշտական ղեկավար Օհան Տուրեանը փայլեց մաեւ օպերայիմ դիրիժօրի իր բարձրակարգ արուեստով։

Գնուելով Երեւանում, Տուրեանը երբեմ արժամանում էր ԽՍՀՄ մշակոյթի մախարարութեամ եւ տխրահռչակ Գոսկոմցերտի ռղորմածութեամը, իրաւումք ստանում հիւրախաղեր ուննալ ստալինեան սոցիալիստական մամբարի երկրներում։ Այդ սահմանափակ պայմաններում էլ մա երաժշտական փառաւոր էջեր է գրել Լայպցիկի «Գեւանդհաւուգ», Բեռլինի սիմֆօնիկ մուլագախմբերի, Արեւելեան Եւրօպայի այլ երկրների խմբերի հետ ունեցած իր ելոյթներով։

Երաժշտասերներմ անհամբեր սպասել եմ Օհան Տուրեանի վերադարձիմ։ Եւ Օհան Տուրեանը մրամք յուսախաբ չի ամի ...:

ՎԱՆԻԿ ՍԱՆԹՐԵԱՆ

(Ստեղծարեսի թղթակից)